

APTEEKKI – KOTIMAISTA YRITTÄJYYTTÄ JA TERVEYDENHUOLLON LÄHIPALVELUA

APTEEKIT JA KILPAILU 27.10.2017

*Merja Hirvonen, toimitusjohtaja
Suomen Apteekkariliitto*

E

KÄYTETYIN TERVEYSPALVELU

- Apteekissa n. 60 milj. käyntiä vuodessa*
 - Terveyskeskuskäyntejä (lääkärit, muut ammattihenkilöt) n. 25 milj.
 - Yksityis-/hammaslääkäriin luona n. 10 milj.
 - Apteekissa pääsee asiantuntijan puheille aikaa varaamatta. Apteekkien neuvonta säästää vuosittain muualla terveydenhuollossa. **
 - 5,9 milj. yleislääkärikäyntiä
 - 4,4 milj. päivystyskäyntiä
 - 5,2 milj. lääkemääräystä
- Euroina n. 965 miljoonan säästö, joka syntyy pääasiassa itsehoitoneuvonnasta.

Lähteet: * THL, LPY ja Apteekkariliitto ja ** Apteekkien neuvonnan tuottamat säästöt yhteiskunnalle ja terveydenhuololle, Asiantuntija-arvio, PwC 2015

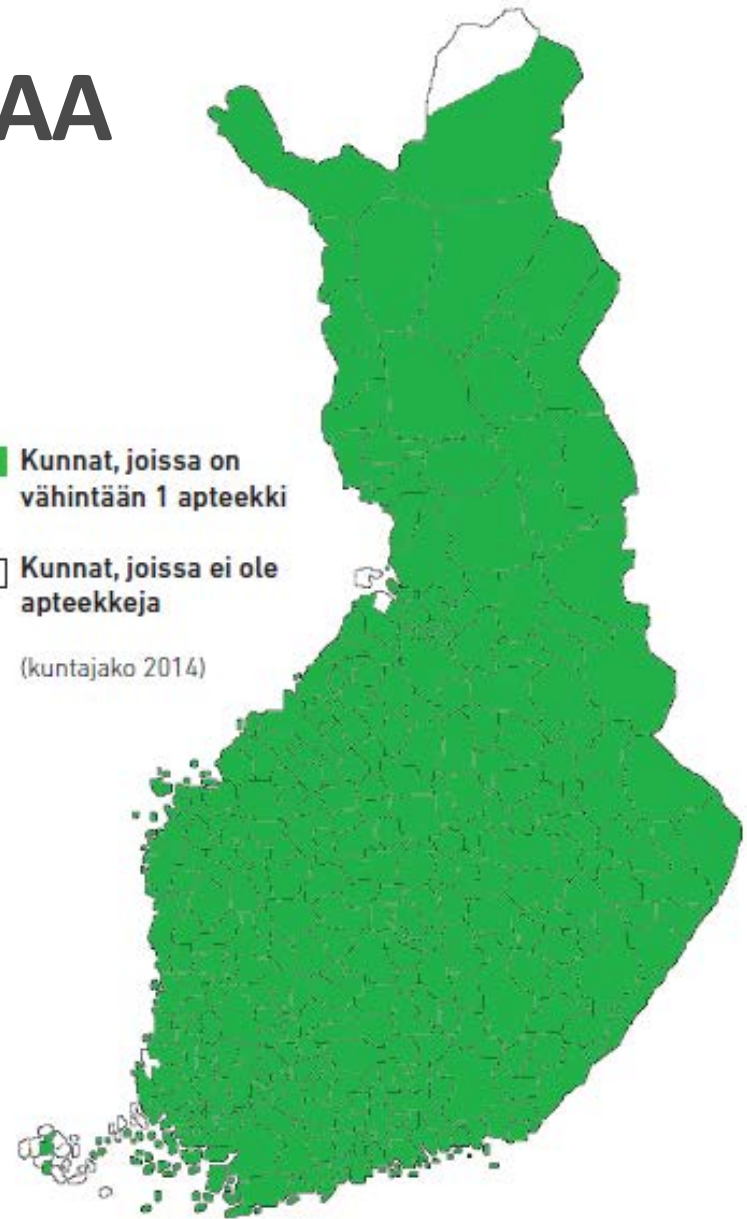
SUOMESSA LÄÄKKEITÄ SAA KAIKKIALLA

- Suomessa on 815 apteekki-toimipistettä
 - yksityiset apteekit 610, sivuapteekit 187
 - yliopistojen apteekit 2+16
- Melkein joka kunnassa on vähintään yksi apteekki
- Apteekkiverkosta on täydennetty apteekkien palvelupisteillä, n. 100 kpl
- Suomessa toimii noin 80 verkkoapteekkia.
- Suomessa parempi apteekkitiheys kuin Ruotsissa: Suomessa 6 700 ja Ruotsissa 7 500 asukasta/apteekki
- Apteekit työllistävät liki 8 500 ammattilaista, joista 60 % proviisoreita ja farmaseutteja

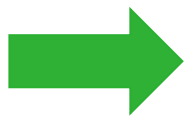
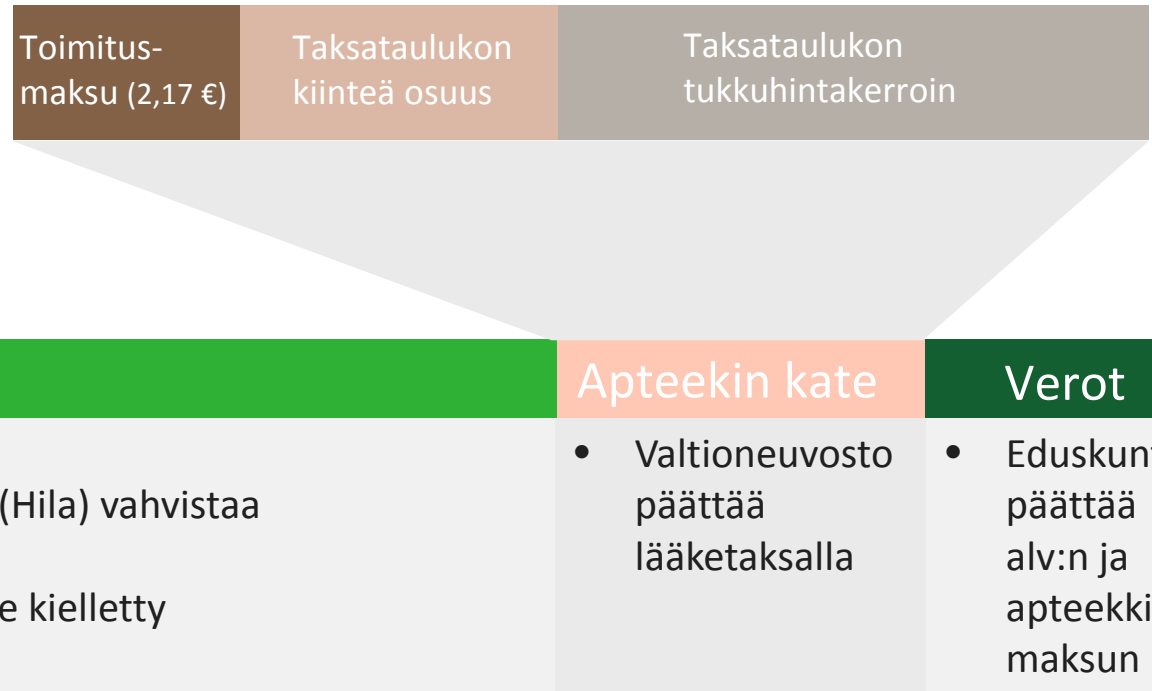
■ Kunnat, joissa on vähintään 1 apteekki

□ Kunnat, joissa ei ole apteekkeja

(kuntajako 2014)

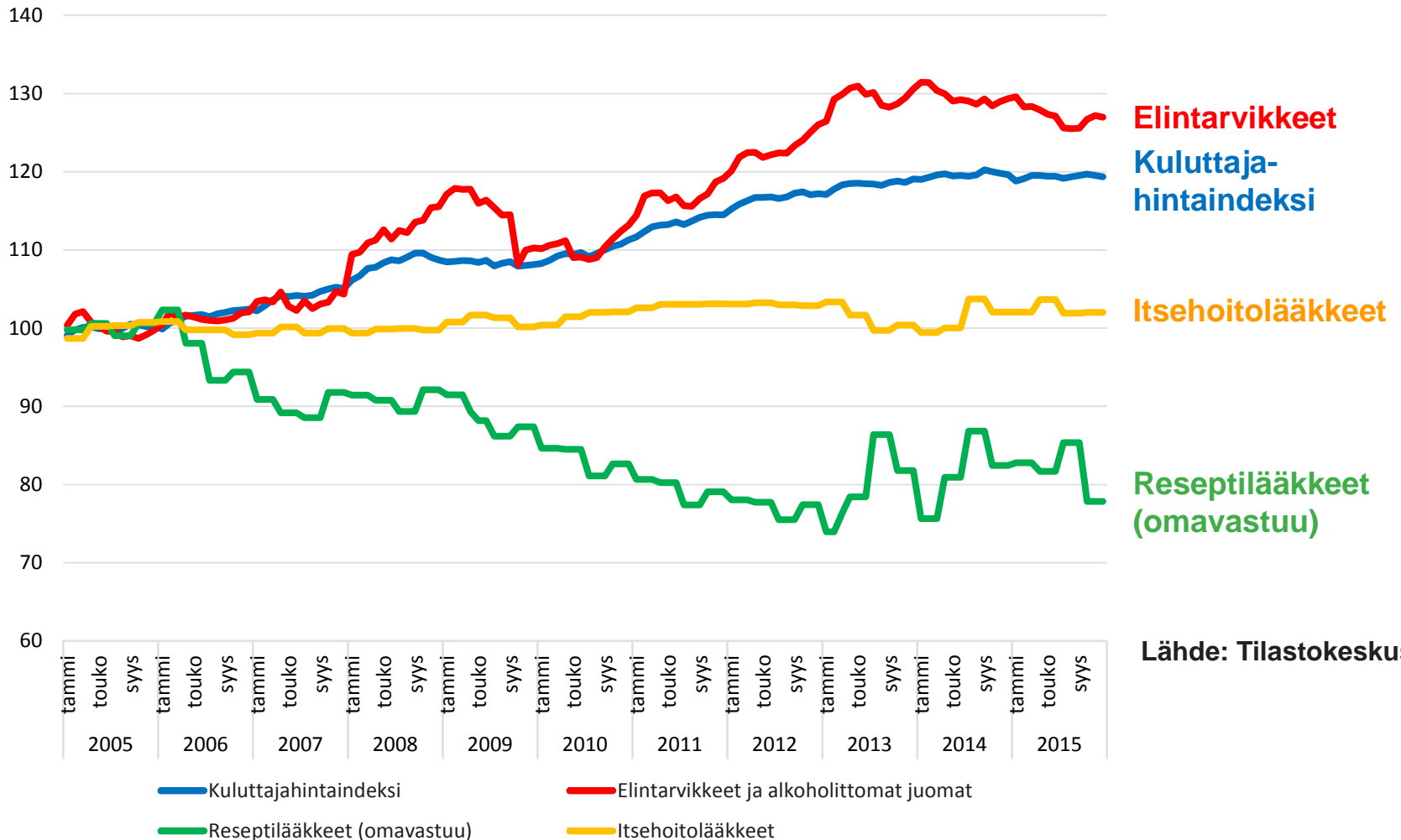
NÄIN RESEPTILÄÄKKEEN HINTA MUODOSTUU

Lääkkeen tukkuhinta kaikille apteekeille sama ja lääkkeen vähittäishinta kaikissa apteekeissa sama.

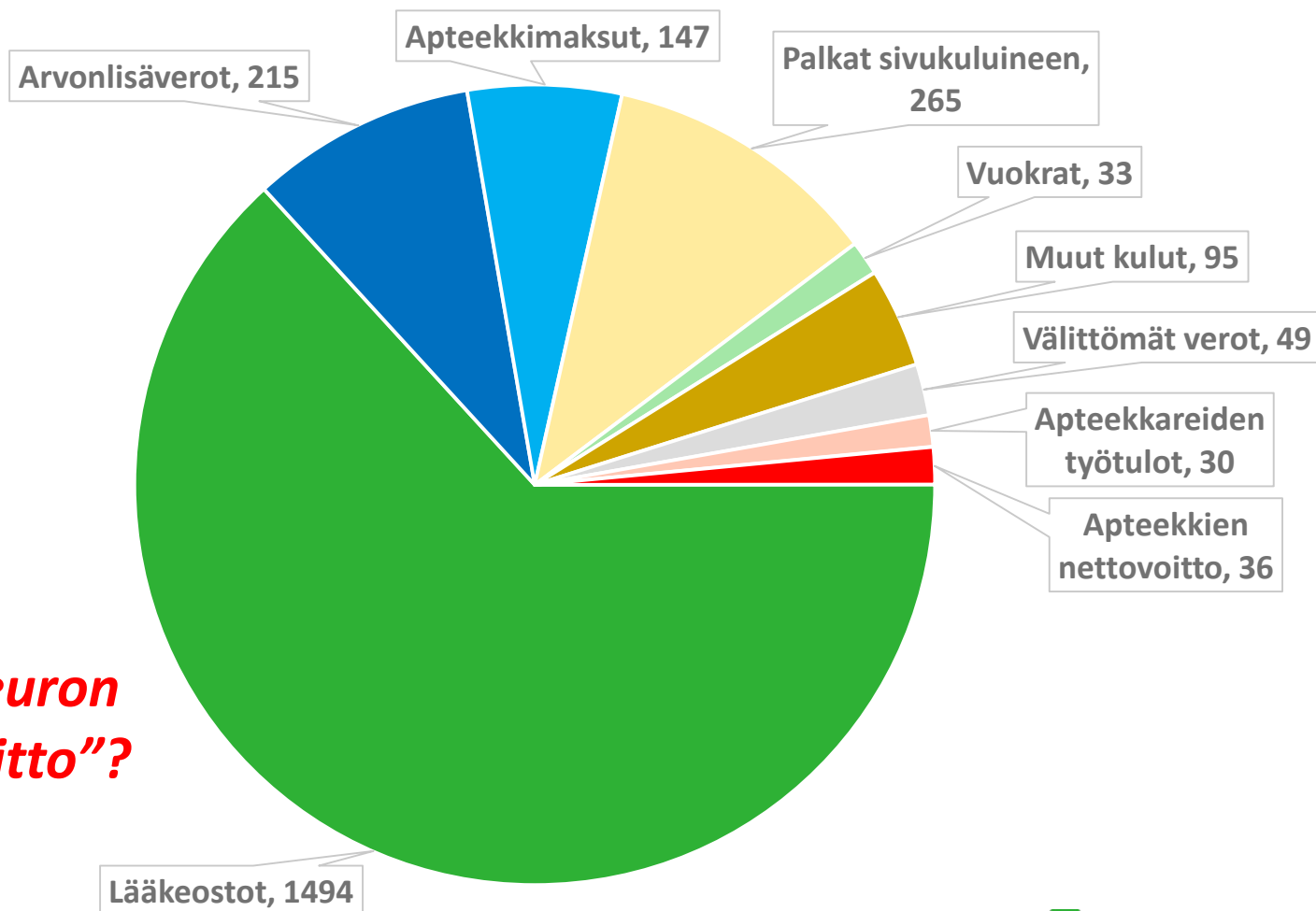
HINTAKEHITYS 2005-2015

Kuluttajahintaindeksi 2005=100

NÄIN LÄÄKEMYNNIN EUROT JAKAUTUVAT

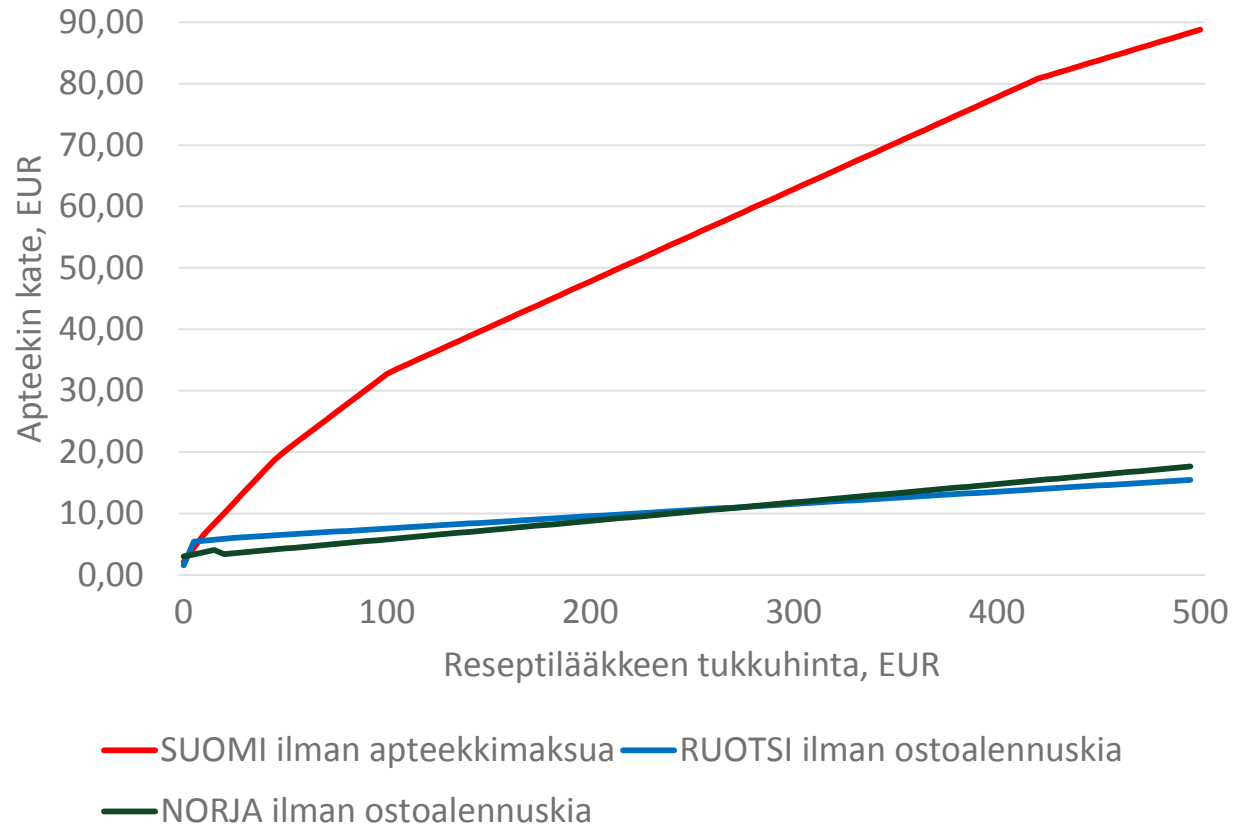
Yksityisten apteekkien lääkemyynti yhteensä 2 363 milj. euroa

**Missä 100
miljoonan euron
"ylisuuri voitto"?**

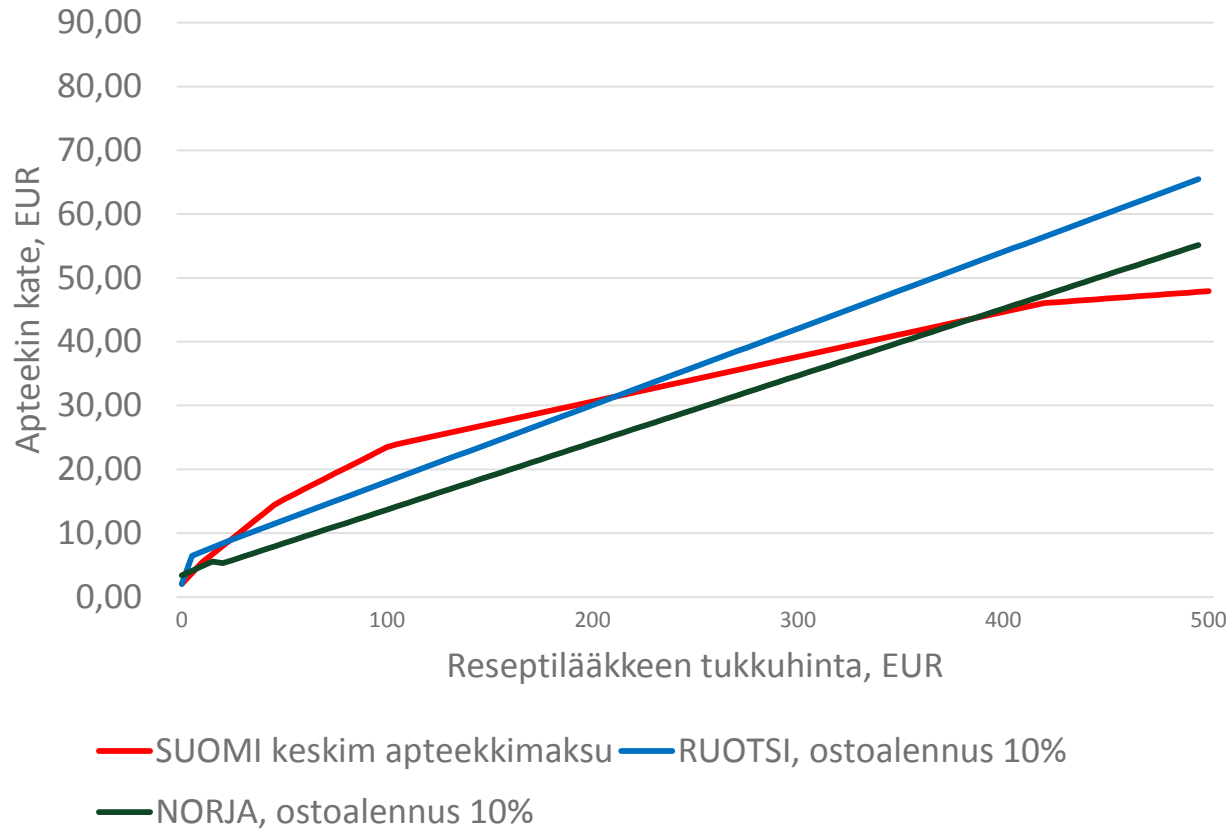
APTEEKIN KATE

ILMAN APTEEKKIMAKSUA JA NAAPURIMAIDEN OSTOALENNUKSIA

APTEEKIN KATE

HUOMIOIDEN APTEEKKIMAKSU JA NAAPURIMAI DEN OSTOALENNUKSET

LÄÄKEKORVAUSSÄÄSTÖT 2017 ALKAEN

- Hallitusohjelman mukaisesti toteutetaan 150 miljoonan euron säästöt vuositasolla vuoden 2015 tasoon nähden
 - Aiemmasta poiketen kohdentuu enemmän lääkealan toimijoihin kuin potilaisiin
 - Muutokset tehty pääosin rationaalisen lääkehoidon keinoin
- Kilpailu lisääntyy ja hinnat alenevat
 - Biosimilaarien käyttöönottoa tehostetaan
 - Hintaputkea kavennetaan 1,50-2,00 eurosta 0,50 euroon
 - Rinnakkaistuontivalmisteet viitehintajärjestelmään
 - Lääkevaihtoa laajennetaan
 - Lääkkeiden määräämiseen rajoituksia lääkejätteen minimoimiseksi
- Lisäksi
 - Diabeteslääkkeistä muut kuin insuliini alempaan erityiskorvausluokkaan
 - riskinjakosopimukset teollisuuden ja viranomaisen välillä

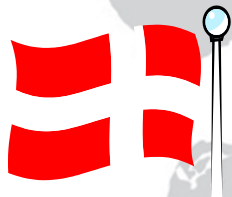
LÄÄKEKORVAUSSÄÄSTÖJEN VAIKUTUS APTEEKKIEN TALOUTEEN

- Kun lääkkeen hinta alenee, apteekin kate pienenee
- Leikkaukset vievät apteekkien liikevaihdosta 5,4 % ja tuloksesta 17,5 % nykyisellä kulurakenteella
- Apteekkien voitot leikkaantuvat 19,2 milj. euroa, keskimäärin 27 000 eur/apteekki
 - Yrittäjävähennys toisi keskimäärin 5 700 eur/apteekki
- Apteekit osallistuvat aina lääkesäästöihin, kun lääkkeiden hintaa alennetaan
- Lääkkeen hinta ja apteekkilupajärjestelmä ovat toisistaan erilliset
 - Lääkkeen hintaa ja apteekin katetta säädetään nykyjärjestelmän puitteissa säästöjen aikaansaamiseksi

APTEEKIT POHJOISMAISSA

Phoenix, Celesio ja Boots omistavat 84 % apteekkeista.

Tanskassa on noin 220 itsenäistä apteekkiyrittäjää ja 399 apteekkitoimipistettä.

Apoteket, ICA-konserni ja Oriola-KD omistavat 79 % apteekkeista

Liki 600 itsenäistä apteekkariyrittäjää.
73 % suomalaisista asuu kunnassa, jossa on vähintään 3 keskenään kilpailevaa apteekkia.

RUOTSIN TILANNE

- Valtion apteekkimonopoli avattiin kilpailulle 2009
 - Apteekkien vapaa perustamisoikeus (pl. lääkärit ja lääketehaat)
 - Merkittävä osa itsehoitolääkkeistä myös kauppojen myyntiin
- Apteekkien määrä lisääntynyt ja aukioloajat pidentyneet, apteekkiverkosto edelleen harvempi kuin Suomessa, aukioloajat samat 55 h/viikko
- Parasetamolitabletit palautettu takaisin apteekkien myyntiin lisääntyneiden maksavaurioiden takia
- Lääkeneuvonnan saatavuus romahtanut ja taso heikentynyt*
- Apteekkien ja terveydenhuollon yhteistyö heikentynyt*
- Apteekit kaupallistuneet. Tuotevalikoiman painopiste siirtynyt ei-lääkkeellisiin tuotteisiin. Lääkkeiden saatavuus huonontunut*
- Laatuongelmat; 4 apteekkia ja 1 tukkukauppa menettänyt lupansa

**Wisell et al. BMC Health Services Research (2016) 16:379*

APTEEKKIJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

APTEEKKARILIITTO TUKEE APTEEKKIJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISTA

- Terveydenhuollon tavoitteet ovat ensisijaisia
 - Lääkitysturvallisuus
 - Hoitoon sitouttaminen
 - Rationaalinen lääkehoito
- Nykyjärjestelmän edut hyödynnettävä
 - Maankattava verkosto
 - Lääkkeiden hyvä saatavuus
 - Kotimainen omistajuus
- Apteekkien välisen kilpailun lisääminen tukee onnistuessaan em. tavoitteita

APTEEKKARILIITTO EHDOTTA

1. Perustetaan uusia apteekkeja
2. Helpotetaan sivuapteekkien perustamista
3. Sallitaan alennukset itsehoitolääkkeissä
4. Muutetaan lääketaksa vähemmän sidonnaiseksi lääkkeen hinnasta
5. Apteekit vahvemmin osaksi terveydenhuoltoa

PERUSTETAAN UUSIA APTEEKKEJA

Lisätään apteekkilupien määrää

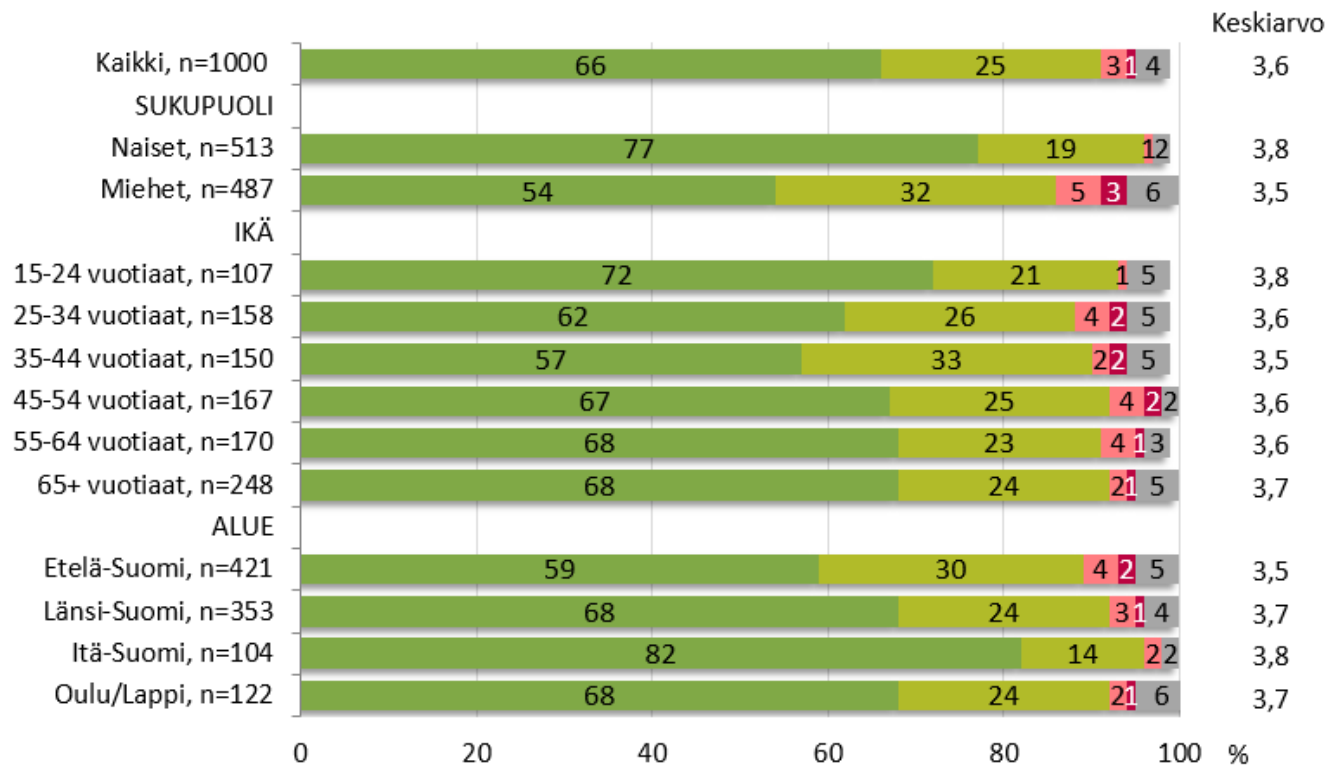
- Lisää apteekkien saavutettavuutta
- Lisää apteekkien välistä kilpailua – muun muassa aukioloajoilla ja palvelutasolla
- Lisää apteekkareiden lukumäärää – mahdollistaa yrittäjyyden ja alalle pääsyn nykyistä useammalle
- Mahdollistaa edelleen alueellisen sijainnin ohjauksen ja kattavan verkoston

HELPOTETAAN SIVUAPTEEKKIEN PERUSTAMISTA

- Mahdollistetaan uudet sivuapteekit erityisesti huomioiden katvealueiden tarpeet
 - Esimerkiksi tietyn kilometrirajan sisällä pääapteekista, mutta tietyn kilometrirajan päässä lähimmästä apteekista
- Lisää apteekkitoimipisteiden lukumäärää
- Lisää apteekkien saavutettavuutta - mahdollistaa apteekkipalvelut sielläkin, missä itsenäinen apteekki ei olisi kannattava
- Lisää apteekkien välistä kilpailua
- Mahdollistaa pienimuotoisen ketjuuntumisen
- Mahdollistetaan sivuapteekin avaaminen sairaaloiden yhteyteen helpottamaan kotiutuvien potilaiden lääkehankintoja

Miten tärkeänä pidätte sitä, että apteekkien sijoittumista ohjataan niin, että apteekkeja on myös harvemmin asutuilla alueilla?

Kaikki vastaajat

■ 4 Erittäin tärkeänä
 ■ 2 Vain vähän tärkeänä
 ■ En osaa sanoa

■ 3 Melko tärkeänä
 ■ 1 Ei lainkaan tärkeänä

SALLITAAN ALENNUKSET ITSEHOITOLÄÄKKEISSÄ

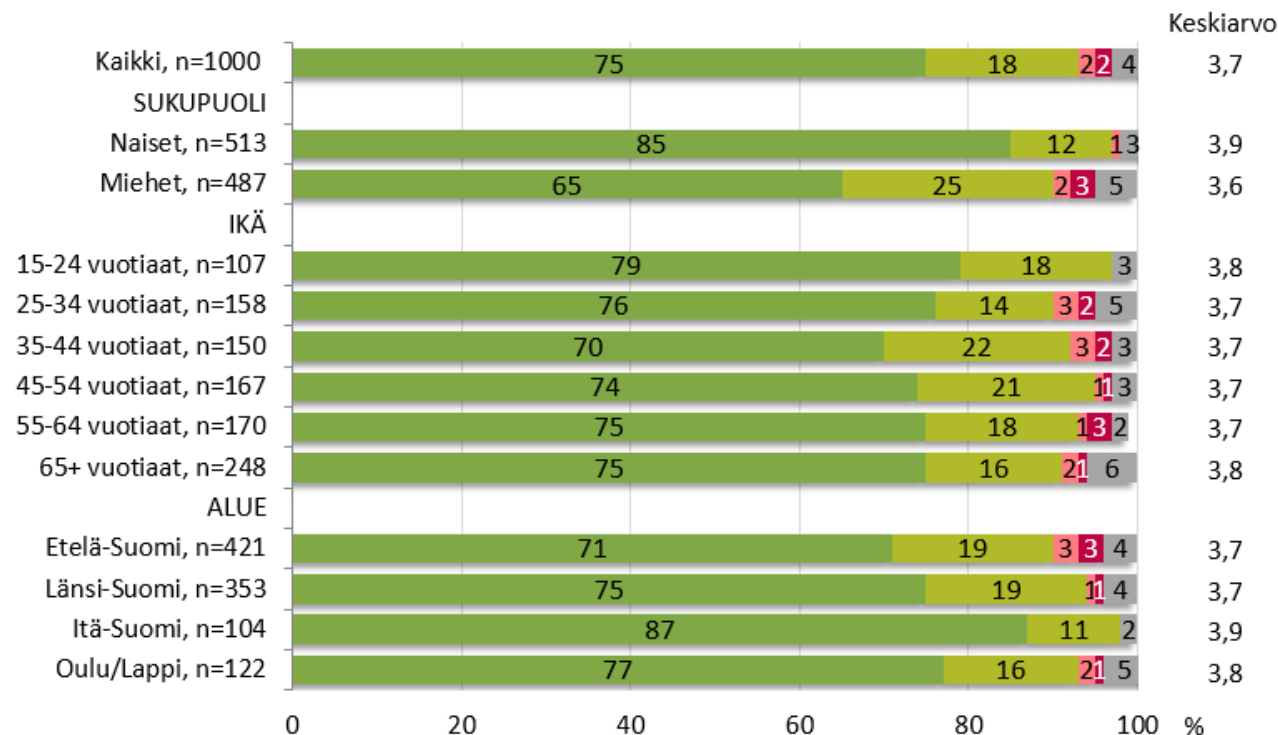
- Itsehoitolääkkeissä alennuksia voitaisiin kokeilla määräajan seuraten tarkkaan vaikutuksia
 - Mahdollistaa itsehoitolääkkeiden myynnin lääketaksan määrittämää hintaa edullisemmin
 - Lisää apteekkien välistä kilpailua
 - Keskittääkö jakelua?
 - Lisääkö tarpeetonta lääkkeiden käyttöä?
- Itsehoitolääkkeiden alennukset kiellettiin vuonna 2003, koska katsottiin kannustavan tarpeettomaan lääkkeen käyttöön

RESEPTILÄÄKKEIDEN HINNAT

- Yhdenvertainen kohtelu on ollut terveydenhuoltojärjestelmän perusta ja myös ajatus lääketaksan takana
- Keskustelu reseptilääkkeiden hinta-alennuksista
 - Korvauskatto vaikuttaa hintakilpailun toimivuuteen
 - Hintakilpailun toimivuus, kun kuluttajamarkkinointi kielletty
 - Reseptilääkkeiden tukku- ja vähittäishintoja voidaan säätää nykyjärjestelmässä, jos hintoja halutaan alentaa
 - Kanta-asiakasalennukset nytkin sallittuja
- Lääketaksaa kannattaa uudistaa:
 - Vastaamaan paremmin tehtyä työtä
 - Euromääräisen osuuden painottaminen suhteessa prosentuaaliseen osuuteen
 - Vähentää apteekin katteen riippuvuutta lääkkeen hinnasta
 - Eurooppalainen suuntaus

Miten tärkeänä pidätte sitä, että reseptilääkkeet maksavat kaikkialla Suomessa saman verran?

Kaikki vastaajat

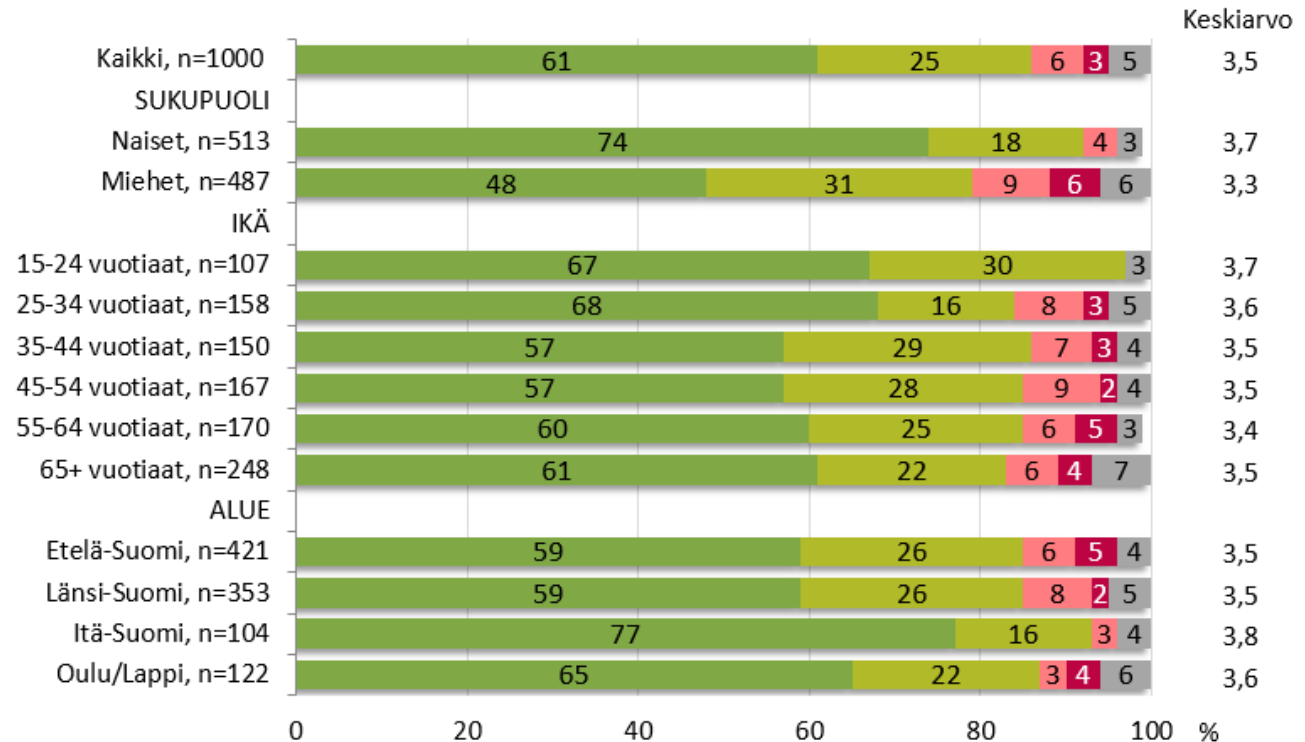

■ 4 Erittäin tärkeänä
 ■ 3 Melko tärkeänä
 ■ 2 Vain vähän tärkeänä
 ■ 1 Ei lainkaan tärkeänä
 ■ En osaa sanoa

Miten tärkeänä pidätte sitä, että ilman reseptiä saatavat lääkkeet maksavat kaikkialla Suomessa saman verran?

Kaikki vastaajat

- 4 Erittäin tärkeänä
- 3 Melko tärkeänä
- 2 Vain vähän tärkeänä
- 1 Ei lainkaan tärkeänä
- En osaa sanoa

KEVENNETÄÄN MUUN TERVEYDENHUOLLON TAAKKA

- **Ohjataan asiakkaat itsehoidon neuvontaan apteekkiin**
 - Apteekin neuvonta sisältyy lääkkeen hintaan – ja sillä tuetaan myös ei-lääkkeellistä hoitoa
 - Säästö PWC:n selvityksen mukaan liki miljardia euroa vuodessa
- **Apteekin terveystieteiden** tarjoamaan sairaanhoitajan palveluita apteekissa – erityisesti siellä, missä perusterveydenhuollon palveluita ei ole saatavilla
- **Influenssarokotukset apteekista** parantamaan rokotuskattavuutta

EDISTETÄÄN LÄÄKEHOITOJEN ONNISTUMISTA

- **Lisätään lääkkeiden koneellista annosjakelua**
 - lisää lääkitysturvallisuutta
 - säästää kustannuksia
 - vapauttaa hoitajien työaikaan dosettijakelusta hoitotyöhön
- **Hyödynnetään lääkityksen tarkistuspalvelua**
 - Tarkistetaan asiakkaan lääkitys, mahdolliset päällekkäisyydet, yhteis- ja haittavaikutukset.
 - Tieto arvioinnista lääkärille – tarkoituksenmukainen lääkehoito.
- **Hallitusohjelman kirjaus lääkehoitojen kokonaisarviointien lisäämisestä toimeen**
 - Lääkitys vastaamaan potilaiden todellisia tarpeita
 - Helpottaa erityisesti monilääkittyjen potilaiden tilannetta
 - Mahdollisuus saavuttaa kustannussäästöjä

APTEEKKI

Auttaa lähelläsi.